

Posudek diplomové práce Kristýny Kaucké „Pozemková reforma na velkostatku Křivoklát“, Praha 2013, 121 s., 5 příloh

Diplomantka si zvolila téma z hlediska rozvoje bádání o první československé pozemkové reformě velmi zásadné. Dosavadní historiografie se soustředila na reformu jako celek. Přitom ji primárně nahlíží pod prisma dokumentů státní správy. Ty se svými globálními daty jednoznačně vyslovují pro pozemkovou reformu jako nezbytný akt zásahu do soukromého vlastnictví, jenž má své opodstatnění jako širokospektrální opatření zlepšující sociální situaci drobného a středního rolnictva, vytvářející lepší podmínky péče o půdu a její využívání a jakož i v neposlední řadě bude řešit problémy na trhu potravin (hladina cen). Častým tématem spojeným s pozemkovou reformou je politikum, dané exkluzivní pozicí agrární strany ve Státním pozemkovém úřadě, politickou distribucí zbytkových statků a s tím spojenou korupcí.

Pojetí předložené práce je odlišné. Práce se zaměřuje na jeden z nejvýznamnějších velkostatků ve vlastnictví bývalé šlechty, nota bene šlechty příslušné do sousedního Německa a klade si několik zcela historiograficky nových otázek. Sleduje strategii rodiny vlastníků velkostatku (rodina Fürstenbergů) ve vztahu k jednání se státem o provedení pozemkové reformy a proti ní staví strategii Státního pozemkového úřadu vůči této rodině. Zásadně důležitou otázkou, kterou se adeptka snaží odpovědět, je otázka, do jaké míry byly formálně deklarované cíle pozemkové v daném konkrétním případě naplněny a zda tradovaná teze o vysoké míře korupce při provádění pozemkové reformy platí i v případě křivoklátského panství, kde vzniklo hned na tři desítky zbytkových statků a s nímž bylo spojeno i několik výnosných průmyslových podniků. Jestliže jsem chválil volbu tématu a kladení otázek, méně jsem spokojen s názvem práce, v němž absentuje časové vymezení či alespoň konstatování, že se jedná o první československou pozemkovou reformu.

Práce je založena na archivním pramenném výzkumu. Využila fakticky veškeré domácí dostupné pramenné zdroje. Struktura práce je adekvátní jejím cílům. Úvodem autorka podává na základě solidní znalosti dobové a odborné literatury nástin politického zápasu o podobu pozemkové reformy, jejího právního rámce i institucionálního zázemí. Do pojednání nutně zapracovává problém literaturou dnes hojně pojednávaný problém negativního vztahu Československé republiky vůči bývalé šlechtě. Od toho se odvíjí hledání odpovědi na

nakládání s rodinou v procesu realizace pozemkové reformy, hodnotím velice, že autorka nepodlehla tradovaným simplifikujícím soudům. Těžiště práce spočívá v páté kapitole, systematicky pojednávající v deseti podkapitolách podstatné aspekty reformy (strukturní analýza). Použití biografické metody je sice poněkud problematické (spíše přání než realita), stejně tak spíše bych rozuměl označení použitého způsobu práce jako *case study*, nicméně to nic nemění na relevanci použitých metod.

Ne všechny položené otázky pramenný materiál dovolil pojednat stejně důkladně. K oněm přesvědčivě vyargumentovaným náleží teze, že SPÚ zvolil vůči Fürstenbergům mírnější postup, než odpovídalo nastavení zákona a rodina si dokonce mohla vybrat, co si (v rámci nastavených limitů) ze svých majetků nadále ponechá ve svém vlastnictví. Pozoruhodná je skutečnost, že dokumenty v zásadě nenaznačují potenciální korupci. Jen hrubou orientaci dává práce v otázce efektivity pozemkové reformy na fürstenberském panství z hlediska jejich postulátů. Komplikaci představovalo m.j. specifikum Křivoklátu spočívající ve skutečnosti, že zemědělská půda představovala na tomto latifundiu jen jeho relativně velmi malou část. Závěry práce považuji za historiograficky přínosné.

Závěrem konstatuji, že autorka prokázala na náročném tématu schopnost samostatné kritické práce s prameny a jejich adekvátní interpretace. Dílo splňuje veškeré nároky kladené na diplomové práce magisterského studia. Doporučuji je proto k úspěšné obhajobě.

Hodnocení: výborně

Praha 2. září 2013

Prof. PhDr. Eduard Kubů, CSc.